

իր՝ Սպանդարեանի պատիւը: Դատարար կարգում է մի քանի կտորներ խ. Մարտիանի յօդուածից:

Նախագահ (գլխավոր խ. Մարտիանին). Արդեօք դուք ձեզ մեղադար էք համարում զայսպատուութեան մէջ՝ ձեր գրած յօդուածներով, որոնք ստղծած են «Մշակի» № 52 և 53-ի մէջ, և որոնց դէմ դանդաղեցել է պ. Սպանդարեան:

խ. Մարտիան. Ես ինձ մեղադար չեմ համարում:

Ապա վկաներին և Սպանդարեանին երդվեցնում են:

Երդումից յետոյ, փաստաբան պ. Խոսրոսիկ խնդրեցով կարդում են խ. Մարտիանի «Վարագոյրի ետեւ» յօդուածի մեծ մասը:

Փաստաբան խոսում է. Խնդրում եմ, պ. դատարաններ, առանձին ուշք դարձրէք այն բանի վրա, որ այդտեղ «Մշակի» և «Արձագանքի» կուսակցութիւնները յիշելուց յետոյ, խօսում է մի կերպով խմբի մասին, որին տրված է «Արշակունի» անունը, որի հասցէին ուղղած են շատ կծու և վիրաւորական խօսքեր, և որի գլխավորի մասին ասված է, թէ նա մինչև անգամ ընտրվեց ընկերութեան խմբագրական մասնաժողովի անդամ և նրա հասցէին ուղղված են վերին աստիճանի կծու, դառն և վիրաւորական խօսքեր և նկատողութիւններ:

Նախագահ. Ներս կանչեցէք պ. Սպանդարեանին:

(Կը շարունակվի)

ՆԱՄԱԿ ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

Յունվարի 24-ին

Յունվարի 21-ին, կայսերական հնագիտական ընկերութեան նիստում պ. Նիկոլայի աւարտեց իր գեղեցեղամբ Հայաստանում գտնվող սեպագծաւ արձանագրութիւնների մասին: Այս անգամ նա խօսեց այն գրքերի մասին, որոնք գտնվել են Ռուսաստանում. մինչև օրս յայտնի են ըստ արձանագրութիւնների՝ գտնված Երևանի նահանգի զանազան կողմերում, — Սևանի լճի ափերի վրա, Արաքսի ափերի վրա, Նոր-Քաջաղեռի մօտ, Սուրբ-Մարտիանի և այլն: Ունի մասամբ դրանց գտնել է 1863 թուականից սկսած Դանիելով թիմի այժմիս աստիճանը: Մեծագույն արժեքի ունեւոր Սմբատ-Թեան, որը նրանց հրատարակել է վաթսուական թուականների սկզբում Մոսկվայում, Մսերեանցի «Համբաւակեր Ռուսիոյ» հրատարակութեան մէջ, իսկ յետոյ Էջմիածին «Արարատում» Հանգուցեալ Քերտիկի Պատկանանցի միջոցով այդ արձանագրութիւնները հասել են անգլիացի յայտնի գիտնական Սիւսին, որը նրանց հրատարակել է իր «Հայկական հնագիտական ընկերութեան» թիւ 1-ին համարում:

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Ս. ՇԱՀԱՋԱԳԵԱՆ ԶԱՓԱՆՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՍՊԵՏԻ ԴԱՏԱՅԵՆԻ

Կրիտիկ լինելու համար ամենից առաջ պէտք է որոշ աշխարհայեացք ունենալ, պէտք է ունենալ մի հաստատ կրիտիկայ քննադատելի գերութեանը և գաղափարները գնահատելու համար: Պ. Մաղաթեանի յօդուածներում այդպիսի կրիտիկայ փնտռողը գուր աշխատանք գործ կը դնի: Պ. Մաղաթեանի չորս յօդուածը կարգաւորեց յետոյ շատերը երեւի կը դժգոսարանան ասել, թէ արդեօք ինչպէս է վերաբերվում նա Ս. Նազարեանի գործունէութեանը—համարվում է թէ հակառակ է: Ես հաստատ գիտեմ, որ թէ «Մուրճի» ընկերացողների շատերը և թէ ինքը պ. Մաղաթեան կը բողոքեն իմ այն խօսքերի դէմ, թէ նա աշխատում է դրօշ հաւասարացնել Նազարեանի գործունէութեան նշանակութիւնը, և առաջ կը բերեն ինձ ամօթահար անելու համար պ. Մաղաթեանի մի քանի գովասանական խօսքերը Նազարեանի մասին: Ես կարծում եմ, որ այդ երկուստեք գովասանքները ոչինչ չեն ապացուցանում և որ պէտք է ամաչի իսկապէս պ. Մաղաթեան և ոչ թէ ես իմ համոզմունքով Նազարեանի վերաբերմամբ մինչև անգամ պ. Մաղաթեանի վարմունքն աւելի ազնիւ էր, քան պ. Մաղաթեանի, որովհետև հետև նա իր միտքը, իր տեսլանքներն չէր դիմակաւորում զանազան երկմիտ խօսքերով և ընթերցողը պարզ տեսնում էր, թէ ում հետ գործ ունի: Պ. Ներսիսեան մի պատճառով՝ պէտք էր ասել:

է գիտնական հրատարակութիւնների մէջ իր բացարձակութիւնների և թարգմանութիւնների հետ միասին: Վերջին ժամանակներս 103 արձանագրութիւններից երկուսը բացարձակ են: Ինքը պ. Նիկոլայի: Երևանի նահանգի արձանագրութիւնները, ինչպէս և վանի գրքերը, պատկանում են X և IX դարերին Գ. ա. ինչպէս երևում է վանի թագաւորները լինում են շատ հզօր և աշխարհակալ. նրանք ի միջի այլոց տիրում են այն երկրները, որտեղ այժմ գտնվում են բնակաւորները, և կուսակալ են դնում իրանց որդիներն: Երբ հայրը մահանում է, կուսակալ որդին վերադառնում է վան թագաւորելու, իր կողմից կուսակալ նշանակելով իր որդուն: Արձանագրութիւնները պատմում են թէ աշխարհակալ թագաւորները և թէ նրանց կուսակալ որդիներն արարեցին և յաղթութիւնները: Մինչև այժմ չէ կարելի տեսնել թէ ինչ ցեղին էին պատկանում վանի այդ ժամանակվայ թագաւորները և ապագաթաւութիւնը, և հայերն ինչ ժամանակ և ինչպէս այդ հզօր ազգին յաղթելով՝ տիրեցին նրանց երկրները: Պ. Նիկոլայի հակամիտ գիւշարին՝ վանի ազգը վրացի համարել: Բայց դա այժմ մի ենթադրութիւն է, որը սպասում է հաստատ ապացուցութիւնների, քանի որ, ինչպէս անցեալ անգամ «Մշակի» № 2-ում գրել էի, այդ հարցը շատ մութ է, որովհետև գիտնականները չեն կարողացել իմանալ թէ ինչ ցեղուով են գրված վանի և երևանի նահանգի արձանագրութիւնները. մինչև օրս եթէ կարգացել են, այդ եղած է այն պատճառով, որ նշանները ասորական են և կարելի է եղել գործադրել համեմատական մեթոդը և շատ աշխատանք է հարկաւոր այդ բոլորի վրա լայն ձգելու: Եւրոպական գիտնականները այդ պարտականութիւնը դնում են ուսու գիտնականներին վրա, որոնք, չը նայելով թէ ամեն յարմարութիւններ ունենան, բայց գրեթէ ոչինչ չեն արել: Պ. Նիկոլայի առաջարկին է կազմել մի էկզպլիցիտ Հայաստանի զանազան կողմերում նոր արձանագրութիւններ գտնելու և ներքին հետ միասին ուսումնասիրելու համար: Նրա կարծիքով այդ հետազոտութիւնները կարող են աւելի լայն զգնել պատմական գիտութեան մութ երևույթների վրա, քան թէ մինչև անգամ լայնաբեր հրաշխարհի հետազոտութիւնները Նիկոլային:

Պ. Նիկոլայի ուշադրութիւնը դարձրեց նոյնպէս մի դէպքի վրա, որը ստիպեց կարմրել մեզ,— ժողովի ներկայ գտնվող բոլոր հայերին: Ըստ նրա տեղեկութիւնների, մինչև այժմ գտնված բնակաւորները մեծ մասամբ բերված են Էջմիածին, և ամենամանրամասն կերպով թափված են ձեռնարանի բազում, որտեղ նրանք կամաց կամած փշաւում են: Նա այդ համարում է մի աննկատելի բան,

պարզեցանք, որ արեւելքը արեւելքից չէ ծագում, և նա պարզ, որոշ ասում էր թէ արեւելքը արեւմուտքիցն է զուրս գալիս: Այդ աննկատելի համար պ. Ներսիսեանի յօդուածը ոչ մի վտանգ չէր ներկայացնում: Պ. Մաղաթեան աւելորդ է համարում պարզ խօսել և ընթերցողը չէ կարողանում որոշել, թէ արդեօք պ. Մաղաթեան ճիշտ է իրարից արեւելքն ու արեւմուտքը թէ ոչ:

Հետպել եմ աւելցնել, որ պ. Մաղաթեանի յայտնած կարծիքների բաւելուն խառնակութիւնը միայն մասամբ կարող է հետևանք համարվել նրա գիտակցական ցանկութեան: Բանն այն է, որ գաղափարների անհուն ուղիղանումը նաւարկել խիղիւսող քննադատող կողմնացոյց չունի, որ կարողանայ որոշել աշխարհի կողմերը:

Մի կողմից ասել թէ՛ «Նազարեանց արթնացրեց դարաւոր քննի մի խաւար՝ ասիացի ժողովուրդը, բայց արու նրա աչքերը անցեալի ու ներկայի վրա, սկսեց սովորեցնել նրան դիտել ու զննել չլրակալ երեւոյթները, պարզեց նրան իր կոչումն ու նշանակութիւնը մարդկութեան ընդհանուր յառաջադիմութեան ասպարեղում և այսպիսով պատրաստեց հող հայի կատարեալ ինքնահամայնութեան և նրա բնածին հարուստ ընդհանակութիւնների ինքնուրոյն զարգացման համար», — մի կողմից այդ ասել, իսկ միւս կողմից այնպէս, թէ «Նազարեանցը բաւ չէր տեղեկ ժողովուրդի հոգեբանութեանը... Նրան պակաս էր նրա գործունէութեան հիմնական սխալը՝ այն է հասարակական աստիճան այս կամ այն նշանը բուն աստիճանը ընդունել... Սիրում է առանց ցուցարմատը որոնելու, սրան և նրան նախատել ու պարսպել, դատաւիտել ու մեղադրել և այլն...»

քանի որ այդ գրքերը մի անգին գիտնական զանաւոր ներկայացնում Այդ պատճառով նա առաջարկում է կայսերական Հնագիտական ընկերութեանը հոգս տանել նրանց վրա և Բարձրագոյն կառավարութիւնից իրաւունք խնդրել այդ բնակաւորները գտնելու թիֆլիսի կամ Ռուսաստանի այլ մեզէններում, որտեղ նրանք աւելի ապահով կը լինեն:

Մենք մեր կողմից յոյս ունենք, որ Էջմիածինի սինոդը այժմանից այսպիսի կարգադրութիւններ կանի, որ պ. Նիկոլայի առաջարկած վերջին միջոցներին հարկաւորութիւն չի լինի դիմել, թէ չէ յետոյ ուշ կը լինի և Էջմիածինը կարող է գրկվել իր, ինչպէս պ. Նիկոլայի ասում է, անգին զանաւոր:

N—0

ՆԱՄԱԿ ԽՊԱՅԱԳԻՆ

Թիֆլիս, յունվարի 23-ին
Անցեալ 1891 թ. ի գեղեցիկների վերջերին լայն տեսաւ պ. Տէր-Ասատուրեանի «Գեղարուեստական ալբոմը»: Յայտնի է, որ նախորդ բաժանորդանագրութիւն էր բացվել և բաժանորդագրելու նշանակված էր 3 ռ., իսկ հրատարակութիւնից յետոյ ալբոմը պէտք է ծախվեր 5 ռ.: Բաժանորդագրական տեսարանները ցրված էին զանազան անձանց մէջ, որոնք իրանց ծանօթների շրջաններում տարածում էին տոմսակները: Անկապած պ. Տէր-Ասատուրեան հաւատարիս պէտք է լինէր այն պարունակներին, որոնք յանձն էին առել իրան աշակերտը այդ ձեռնարկութեան մէջ: Այժմ, երբ Թիֆլիսում և զաւառական քաղաքներէր զինում են «Գեղարուեստական» գրաւաճառանոցը, ներկայացնելով բաժանորդագրական տոմսակները՝ պ. Տէր-Ասատուրեանի ստորագրութեամբ, և ցանկանում են ձեռք բերել «Ալբոմը», վերոյիշեալ գրաւաճառանոցի կառավարիչը մերում է կատարել դիմողների պահանջը, աւարկելով, որ նրանք միայն կարող են ստանալ հրատարակութիւնը, որոնք նոյն գրաւաճառանոցում են ստորագրվել և փողը վճարել, իսկ արեւելքից ստացած տոմսակները արժէք չունեն, որովհետև պ. Նիկոլայը այդ աշակերտներից ոչ փող է ստացել և ոչ էլ բաժանորդների ցուցակ, աւելացնելով թէ բացարձակութիւնների համար պէտք է դիմել պ. Նիկոլային: Սակայն երբ հերթը գալիս է պ. Նիկոլային, սա պատասխանում է. «այո, պարոն, ես լսեցի ձեր պահանջը մասին, արդարացի պահանջ է, երևակայեցէք, մի չը տեսնված երևոյթ է, այսօր Բ. քաղաքից նոյնպէս ուղարկել են 15 տոմսակ, որոնց համար դեռ մինչև հիմա ես փող չեմ ստացել, չը գիտեմ անգամ ով է բաժանել տոմսակները»:

—այդպիսի հակասական մտքեր յայտնել կարող է միայն նա, որ մտածում է ոչ թէ մտապաշտկանութիւն այլ ֆրազներով, և շարունակ է իրար հետեւի զանազան խելօք ու անխմատ նախադասութիւններ առանց գիտակցութեան, «КАЖЕ БОГЪ НА ДУШУ ПОЛОЖИТЕ»:

Մի մարդ մտաւոր քննի զարթեցնում է մի ամբողջ ազգ, և յանկարծ նրա մասին ասում են, որ ջնջութիւն չունեցաւ: Հետաքրքիր է իմանալ, թէ էլ ինչ է հարկաւոր պ. Մաղաթեանին, ինչ չէ պահանջվում նա, որ Նազարեան ըլլալով իր փոփոխելի հայ ազգը, տար նրան այն արժանաւորութիւնները, որ նա չունի: Նազարեանց հասկանում է, որ հայ ժողովուրդի ամենամեծ ախտը նրա անշարժութիւնն է, հասկանում է, որ եթէ ժողովուրդը քննի զարթնի, սկսի ապրել, զգալ ու մտածել, այնուհետև հնչուութեամբ կաղապարի այն մտորութիւնները ու պակասութիւնները, որոնք գոյութիւն ունենին չնորհիւ երկարատեւ անշարժութեան,—այդ հասկանում է Նազարեան և գործ դնելով խիստ միջոցներ, անգաւար հերկել, զգուշացնել ժողովուրդը՝ սխալեցնելով նրան դարձելու քննի, և զստնում է մի խորամարտ կրիտիկ, որը պնդում է, թէ Նազարեանցը չը գիտէր ժողովուրդի հոգեբանութիւնը:

Ով որ բարձրից մտաւոր հայեացքով դիտում է մարդկային մտքերի, զգացմունքների ու գործերի անհուն ուղիղանումը, նա տգէտ համարվել չէ կարող: Ով որ բացի այդ իմաստ է նոյնպէս ուղիղանում ավել և զբաղվում է մասնաւոր հետազոտութիւններով էլ,—նա աւելի բան գիտէ: Բայց այն մարդը, որ միայն ափի խեցեմորթներն է տեսնում, նա ոչինչ չը գիտէ, որովհետև գաղափար չունի ամբողջի հրաշալի տեսարանի մասին և չէ

սակները, ինչորիմ ինքնիրդ դատէք, ես ինչպէս կարող եմ ուղարկել, մասնաւոր որ այժմ ես այդ ձեռնարկութեան մէջ ըլլալով իմ մասնաւոր կից չեմ, «Գեղարուեստական» գրաւաճառանոցը ծախվել է հրատարակութեան համար մի յայտնի գումար և դարձել է լիակատար տէր «Ալբոմի» և մինչև յետ չը ստացվի այդ գումարը, ես իրաւունք չունեմ ում համար էլ լինի 2 ռուբլի զեջում անել:

Բայց նրան պատասխանում են, թէ նրանից որ զեջում չէ խնդրում, թող կատարէ այն, ինչ որ համաձայն իր յաճախ հրատարակած յայտաարարութիւններին, նա խոստացել է հրապարակապէս: Ինչ մեղաւոր են բաժանորդները, եթէ նրա կարչի բարեկամ աշակերտները ձեռք մարդիկ չեն, բաժանորդագրական փողերը չեն հասցրել իրան: Եւ ասա նկարիչը վերջի վերջոյ առաջարկում է հետեւեալ եղբւր. դիմել այն պարունակ, որից ստացել էք տոմսակը, յետ պահանջել ձեր վճարած 3 ռուբլի և մինչև անգամ 2 ռուբլի տուգանք գուցէ էլ վճարէ, իսկ «Ալբոմը» գնել «Գեղարուեստական» գրաւաճառանոցից—5 ռուբլով:

Ինձ հետ համաձայն կը լինեն ամենքը, հաւատարի եմ, այդ արարածները վերին աստիճանի անկախ գտնելով. դա նշանակում է մոլորեցնել միայն մարդկանց, տալով մեծ մեծ խոստումներ, վերջն էլ չը կատարել յանձն առած պարտականութիւնը:

Ն. Մատինեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յունվարի 6-ի աղետից ձեռնարկները օգտին հետեւեալ անձինք ուղարկել են մեզ հետեւեալ գումարները. Թիֆլիսեան տիկին Մարիամ Ստեփանեան 1 ռուբլի, օրիորդ Կ. Արդիան 1 ռ., պ. Կ. Տէր-Մարկոսեան 1 ռ., Յ. Արքայապետեան 1 ռ., Ս. Մուրադեան 1 ռ., Պ. Ոսկանեան 1 ռ., Ա. Տէր-Թումանեան 50 կոպէկ, Ա. Արքայապետ 50 կ., Պ. Մելիքեան 50 կ., Կ. Ռուսիկաթեան 20 կ., Յ. Յովհաննիսեան 50 կ., ընդամենը 8 ռուբլի 20 կոպէկ, իսկ նախկին 1885 թ. 58 կ. գումարի հետ ունենք այժմ 1893 թ. 78 կ.:

«Մշակի» № 10-ի մէջ ստղծողը էլին յունվարի 6-ի աղետից ձեռնարկները մեր անունով Բաթումից ուղարկված փողերի նուիրատուների անունանցուցակը: Այդ անունանցուցակի մէջ մտել են հետեւեալ սխալները. տղված էր Դաւիթ (հրէական), իսկ պէտք է լինէր Ջիւլի Դաւիթ (հրէական), տղազրկված էր Ա. Միլոզոյեանց, իսկ պէտք է լինէր Ա. Միլոզոյեանց:

Կարող հասկանալ մի քանի սափեանալի տարածութեան վրա կատարվող երկրորդները, որովհետև անխաբար է ձեռք հասկանալ մասը՝ առանց իմանալու ամբողջութեամբ: Թամիայից դէպք, այդ ուղիղանող աշխատող ընդհանուր պատճառները չիմացած՝ անկարելի է ձեռնարկել մասնաւոր, երկրորդական պատճառները ուսումնասիրութեամբ:

Ես արդէն ասեցի, որ մեր կրիտիկը սիրում է պոչով անդադար արել իր օտոնների թողած հետքերը: «Լուսնը խօսում է ոչ թէ գործին ճշմարիտ օգուտ բերելու, այլ արտիստիկական տաղանդով, իր գիտակցութեան ընդունակութիւններով փայլելու համար», էլ ինչպէս կարելի է ասել, որ չնրա խօսքերի նպատակը անխաբար բարի է, չնրա ձգտումները ազնիւ են: Որտեղ է արեւելքը, պ. Մաղաթեան, և որտեղ է արեւմուտքը:

Բայց ինչու է այդպէս պատեպատ դիպչում պ. Մաղաթեան: Գլխաւոր պատճառը, ինչպէս ասեցի, այն է, որ պ. Մաղաթեանի գլխում տիրում է գաղափարների բաւելուն խառնակութիւն: Միւս պատճառը պէտք է որոնել այն ատելութեան մէջ, որ նա զգում է դէպի խիստ ոճը: Եթէ պ. Մաղաթեանին հաւատանք, մենք այժմ եթէ մեր մի քանի հրապարակաւախօսները իրանց գաղափարները քարոզելիս միշտ ղեկավարվին «bon ton»-ի կանոններով:

Պ. Մաղաթեան, ըստ երեւոյթի, դէմ է Լուսնի գաղափարներին. նա մինչև անգամ չէ մեղադրում, որ Լուսնը միայն խօսում է. (ասեցէք այդ դէպքում էլ նա իր սովորութեան համեմատ հակառակ է իրան), որովհետև «խիստական ու վաթսուական թուականների հայ ինտելլիգեն-

ՏԵՂԵԿԱՑՈՅՑ

ԱՆԴՐԱԿՈՎԱԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
Հանապարհորդական գնացքներ թիֆլիսի և Բա-
թումի միջ.
№ 1
ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեկնում է . . . 9 ժ. 45 ր. առաւ.
ԹԻՖԼԻՍ հասնում է . . . 9 > 52 > Երեկ.
№ 2
ԹԻՖԼԻՍ մեկնում է . . . 9 ժ. 30 ր. առաւ.
ԲԱԹՈՒՄ հասնում է . . . 9 > 45 > Երեկ.
Պատասխան գնացքներ Բաթումի և Բաղուրի միջ.
№ 3
ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեկնում է . . . 11 ժ. 25 ր. Երեկ.
ԹԻՖԼԻՍ հասնում է . . . 12 > 25 > Երեկ.
ԹԻՖԼԻՍ մեկնում է . . . 1 > 20 > Երեկ.
ԲԱԹՈՒՄ հասնում է . . . 7 > 30 > առաւ.
№ 4
ԲԱԹՈՒՄ մեկնում է . . . 11 ժ. 10 ր. Գիշեր

ԹԻՖԼԻՍ հասնում է . . . 5 > 50 > Երեկ.
ԹԻՖԼԻՍ մեկնում է . . . 6 > 50 > Երեկ.
ԲԱԹՈՒՄ հասնում է . . . 8 > 15 > առաւ.
Խառն գնացքներ թիֆլիսի և Գանձակի միջ
ԹԻՖԼԻՍ մեկնում է . . . 9 ժ. 20 ր. Երեկ.
ԳԱՆՁԱԿ հասնում է . . . 10 > 10 > առաւ.
ԳԱՆՁԱԿ մեկնում է . . . 7 > 35 > Երեկ.
ԹԻՖԼԻՍ հասնում է . . . 7 > 30 > առաւ.

ՌՈՒՍՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈԳԵՆԱԽԵՐ
Հին ԳՇԱԲՈՒ, 4 ժամին Երեկոյան, չքական
ԲՆԱԿԱՆ, Բաթումից դէպի Օդէսա.
ՇԱԲԱՐ, 8 ժամին Երեկոյան նմանապէս:
ԵՐԿՈՒՄԻՑ, 7 ժամին Երեկոյան, Բաթու-
մից դէպի Կ. Պոլիս:
Խմբագիր-հրատարակող՝ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

Յ Ա Յ Տ Ա Ր Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ե Ն Ե Ր

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ կամ ԿԱՊԱԼՈՎ է տրվում ազնական Յովսէփ Յովհան-
նիսեան Գալանդարեանի մի բնակեցրած անշարժ ԿԱԼՈՒԱԾՔ, որը գտնվում է
ԼՕՌՈՒ ոստիկանական մասի ԱՐԳՎԻ գիւղում: Պայմանների մասին կարելի է տեղեկանալ
Սուղանաճեանի մուգիկային խանութում, Երևանեան հրապարակի վրա:

1—1

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱՐԱՐՁԱ-
ԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆՈՒՄ փետրվարի 5-ին, չորեքշաբթի օր, Երեկոյան 8
ժամին, լինելու է աճուրդ (առանց կրկնաձգի) կապալով տալու նոյն դպրոցի կալուածքը
№ 46 (ընծայած հանգուցեալ Յարութիւն Սեօյեանից), որը գտնվում է Կուր գետի
հեղեղատի (Սաղի) վրա: Պայմանագրերը կարելի է կարգաւ հոգաբարձութեան գրա-
նատան մէջ ամեն օր, բացի կիրակի և տօն օրերից, առաւօտեան 10-ից մինչև 12
ժամ:

1—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՂԱՔԱՑԻՆ ԿՐԵԴԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ սրահով յայտնում է, որ իր բնակարանում, եթէ կը ներկայա-
նան երկու կամ աւելի առնողներ, կը կայանայ ազատ գնով վաճառումը նախկին Տէր-
Մկրտչեանի տան, որտեղ առաջ զետեղվում էր Կովկասեան Ինտենդանտութիւնը: Կա-
լուածքը գտնվում է թիֆլիսի 9-րդ քաղաքաբաժնում, Նիկոլաեմսկայա փողոցում և
բաղկացած է 4 յարկանի տնից, Ֆլիգէլներով և ունի 836 1/2 սաժէն տարածութեամբ
գետին:

2—3

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԳԵՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
MESSAGERIES MARITIMES
(ՄԵՍԱՃՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)
Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ԼՕՆԴՈՆԻ և ԲԱԹՈՒՄԻ միջ և փոխադարձ
Ուրբաթ, 7/19 փետրվարի դուրս կը գնայ ԲԱԹՈՒՄԻՑ EBRE (ԷԲՐ) չորեքշաբթի,
նաւապետ RANGON (ԲԱՆԳՈՆ) դէպի Կ. Պոլիս, Մարսէյ, Հավր, ԼՕնդոն, մանկով և մի-
ջանկեալ նաւահանգիստները:
Ազնանները՝ ԲԱԹՈՒՄԻՄ՝ ՄԱԼԱՎԱՋԻ, ԹԻՖԼԻՍԻՄ՝ ԳԵՌԳ ՀԵՋՈՒԲԵԱՆ ՀԵՋՈՒ-
ԲԵԱՆԵ, իսկ ԲԱԹՈՒՄԻՄ՝ ԳՕԼԿՈՒՍԵ:

2—2

Ա. Տ. Ա. Մ. Ն. Ա. Բ. Ո. Ր. Բ. Լ. Ի
Սոջախակայա փողոց, սեփական տանը № 15—16
ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ } առաւօտեան 8 ժամից մինչև 10 ժ
} և Երեկոյան 4 ժամից մինչև 6 ժ.
Կիրակի և տօն օրերին առաւօտեան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօրից յետոյ: 16—150

ԲԺԻՇԿ ԼՕՐԻՍ-ՄԷԼԻԲԵԱՆ
Կանանց և երեխաների հիւանդութիւնների.
ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ
Առաւօտեան 11—12 ժամը և կէսօրից յետոյ 3—4 ժամը: Հասցէն.—Վերիամիսով-
սկայա փողոց, № 19.
5—10 (Է. Շ.)

Կենտրոնական զրաւաճառանոցում ծախվում են
ԱՏՐՊԵՏԵԱՆԻ
Թիւրքահայերի նորագոյն կնաքից զրուածները
„Արմաս“ վէպ . . . 2 րուբլի
„Իււ-Կարապետ“ վէպ . . . 1
„Շուշան“ ողբերգութիւն (օպերայի համար) երաժշտութիւն Կարամուրզաի . . . 1
(2) 4—10

Մեծ շերամապահական հաստատութիւններ ՄՕԼՏԻՑՍՕ ասված տեղում, ԿՕՐՍԻԿԱ կղզում
(Յրանախաղում)

ԱԼՕԻՋԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Խոնարհաբար խնդրում է շերամի սերմի յարգելի առնողներին զիմի կՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆԵ-
ԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆԸ, կամ Թիֆլիսի շերամապահական կայանը:
Մեծ քանակութեամբ առնողները թող բարեհաճեն զիմի կովկասեան Գիւղաանտեսական ըն-
կերութեան անդամ պ. Վ. Ա. ՍՈՒԼԱՆՕՎԻՆ, Թիֆլիսում, Կուրի, Նիկոլաեմսկայա փողոց,
տուն № 39.
Պ. Ալօղիի սերմերը ծախվում են 1, 3, 5 և 10 զօլտնիկ կշռող արկղերում, հաշվով իւ-
րաքանչիւր զօլտնիկը 60 կօպէկով: Սերմի լաւութեան երաշխաւորութիւն կարող է լինել այն, որ
ինքն պ. Ալօղի վարձատրված է պատուար դիպլոմով և ցէլիւլէր սերմի պաշտօնական հայտարար
է Թուրքեստան երկրում:
8—17 (2.)
Յ. ԱԼՕԻՋԻ

ՊԱՆՍԻՕՆ ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎ ԲԵԱՆԻ
ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԻՑ ՀԱՍՏԱՏՎ ԱԾ

ԳԻՄՆԱԶԻԱԿԱՆ ԵՒ ԲԷԱԼԱԿԱՆ ՀԻՆԳ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՎ
Ընդունում և պատրաստում է աշակերտներ գիմնազիայի, ընթացիկ ուսումնարանի,
Լադարեան ձեռնարանի մինչև հինգերորդ դասարանին. նոյնպէս զէմէմէրնի, տեխնիկական և
այլ միջնակարգ ուսումնարանների համար:
Պանսիօնում աւանդվում են կրօն, հայոց եկեղեցական պատմութիւն, մեկնութիւն պա-
տարադի հայոց, հայոց լեզու (հայերի համար), ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, լատի-
ներէն, յունարէն, վրացերէն, թուրքերէն լեզուներ, թուրքաբանութիւն, պղնձագործ, երկրաչափու-
թիւն, ընդհանուր պատմութիւն, ռուսաց պատմութիւն, ընդհանուր աշխարհագրութիւն,
Ռուսաստանի աշխարհագրութիւն, բնական պատմութիւն, նկարչութիւն, գրութիւն, խմբա-
կան երգեցողութիւն, երաժշտութիւն, պար, մարմնամարզութիւն:
Աշակերտները ընդունվում են թոշակաւորներ, կիսաթոշակաւորներ և երթմեններ:
Պանսիօնում դասախոսում են գիմնազիական և ընթացիկ ուսումնարանի ուսուցիչներ:
Հասցէն. Тифлисть, Сололаки, Вельяминовская улица, домъ № 11.
6—20 (6)

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ վաճառականական դասակարգին պատկանող
Լուրաքանչիւր անձի համար ու ՄԱՏՁԵԼԻ ՁԵՌՆԱՐԿ առեւտրական հաշարարու-
թիւնը առանց ուսուցչի օգնութեան ուսումնասիրելու համար:
Ս. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆԻ
ՁԵՌՆԱՐԿ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇԻՍԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
Տօկոսների լիակատար աղիւսակներով, 1-ից մինչև 10.000 րուբ. համար. 10/10-ից մինչև 120/10
վաճառվում է եղարց Ծովափնայի բանկային գրասենական և հեղինակի մօտ.
Тифлисть, Нагорная ул., № 9. Օտարաբաղադրացիք դիմում են վերջին հասցէով՝ Ս. Մ.
нуэльянцу.
Վրին է 1 րուբլի: Փօստի ծախս 21 կ. Գրավաճառներին զիւրում կը լինի 66—150

НАСТОЯЩЕЕ БЕНЗОЕВОЕ МЫЛО

ПРОДАЕТСЯ ВЪ
АПТЕКАРСКИХЪ И
ПАРФЮМЕРНЫХЪ
МАГАЗИНАХЪ.

Д-РА
ЛЕНТИЛА ВЪ
ВЕНЪ

ԳԻՄՆԱԶԻԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՎ ԵՒ ՍՕՏ Ս. ՊԱՆՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ԻՇԽԻ ՄՕՏ Ս. ՊԱՆՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ
ՎՈՐՈՒՄԿԱ, № 18—19:
3—8 (անի 1)

Մ. Գ. ՑԵՑԼԻՆԻ

ՃԱՄԱՑՈՑՆԵՐԻ ՄԱԳԱՋԻՆԻ
ՕՊՏԻԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆԻԲԸ

Պայտի աչքու դիմաց, անկիւնի մագաղինում, ստացված է մեծ ընտրութիւն՝ ոսկեայ, նոյն
ոսկեայ, նիկելեայ, պողպատեայ և կրիայի ոսկորից ԱՎՆՈՑՆԵՐ,
ՊԵՆՍԵՆԵՐ և ԼՕՐԵՆՏԵՐ: Թաւորանական և դաշտային ԲԻՆՕ-
ՎԼՆԵՐ, ՋԵՐՄԱՍՏԻՐ, թէ սենեակների, թէ դուրսը կախելու և
թէ վանանների համար: Վերաստուգված և վկայական ունեցող
ՄԱԿՍԻՄՍԿԻ ջերմաչափեր: Լորնէտի և պէնսէի համար ոսկեայ,
արծաթեայ, նոր-ոսկեայ շղթաներ, նմանապէս մետաքսեայ և մե-
տալական թելեր:
Աչնոցներ և պէնսէներ տրվում են նմանապէս բժշկների
պատուէրով:
Մագաղինում յանձն են առնում նմանապէս փաշած իրերի
նորոգելը և ապագինների դնելը:
ԳՆԵՐԸ ամենաշափաւոր են:
38—50 (5)

ՄԻՋՈՑ ԽԱՐԲՈՒՄԻ ԴԵՄ

„Ольфакторіумъ Нудиливъ“
М. Д. ЖИРМУНСКАГО.

Բժշկական դէպրտամէստից թղթ
արված
ՕԼԳԱԿՏՐՈՒՄ ՆՈՒԴԻ
ԼԻՆ

Մ. Լ. ԺԻՐՄՈՒՆՍԿԻ
Ծախվում է 40 կօպէկով
Դեղագործական Ապրանքների Վաճառման Կովկասեան Ընկերութեան մէջ թիֆլի
սում:
14—40